

Лемяшэўскія з Лемяшэвічаў, Пратасавіцкія з Пратасаў, Лазіцкія з Лозічаў, Палхоўскія з Полхава, Шаламіцкія з Шаломічаў, Качаноўскія з Качановічаў... Пінская шляхта. «Бацькоўская лінія — Качаноўскія, па маці — Лемяшэўскія. У мяне ёсць адпаведныя дакументы», — кажа пінчанін Мікалай Качаноўскі. Шляхціч, прадпрымальнік, філосаф. Пчаляр. Узвунены, што яго продкі займаліся бортніцтвам з XVI стагоддзя. У Нацыянальным архіве Беларусі захаваліся запісы ад 1539 года перапісу насельніцтва і аб занятках жыхароў яго роднай вёскі, вядома, што многія былі бортнікамі

ГЭТА САЛОДКАЕ МЕСЦА

ПІНЧУК САБРАЎ У РОДНАЙ ВЁСЦЫ
ДЗЯСЯТКІ БОРЦЯЎ З ПАЛЕССЯ,
КАБ ЗАХАВАЦЬ ПАМЯЦЬ
ПРА МІНУЛАЕ КРАЯ

...**Е**дзем у Качановічы. Сюды Мікалай наведваецца некалькі разоў на тыдзень. Да маці. А па аўторках прымае турыстаў. Сядзіба Качаноўскага — адзін з пунктаў у туры-

плаваюць на сучасным круізным цеплаходзе «Белая Русь» з Брэста да Мозыра і назад.

— Я вучу турыстаў, як трэба жыць у гармоніі з прыродай. А яны пішуць мне у кнізе водгукаў, што Качановічы — найцікавейшая кропка на маршруце, — расказвае гаспадар.

Любоў да пчол Мікалай атрымаў у спадчыну ад бацькі Мікалая Фёдаравіча. Той шмат ведаў пра звычкі працавітых насякомых і захоплена распавядаў пра будні пчаляра траім дзецям — двум сынам і дачцы.

Мікалай з ахвотай дапамагаў бацьку на пасецы. Нейкі час нават падпрацоўваў пчаляром у гаспадарцы. Але доўгія гады не ведаў, што захопленне можа быць прафесіяй, якая прыносіць і радасць, і грошы.

Да адкрыцця ўласнай фармакампаніі па вытворчасці і фасоўцы пчолапрадуктаў працаваў Мікалай інжынерам — і канструктарам, і гідратэхнікам, быў спецыялістам па тэхнагляду, майстрам энергаэха, начальнікам кацельні.

Але ў рэшце рэшт сябе знайшоў:

— Маю 60 вулляў у Качановічах. Аптымальны аб'ём, каб самаму вырабляць якасны прадукт. Разам са мной працуе зяць Андрэй, дачка Ганна, якая яшчэ і ў школьных гады дапамагала, зараз ўнук Раман стаў памочнікам.

Качановічы больш за сорак кіламетраў ад Пінска. Дарога віляе паміж лясоў і балотцiстых мясцін. Палессе. Вёска на Прыпяці. Мікалай разважае пра жыццё:

— Цукар, смажанае мяса і дрэны алкаголь — вось чаго трэба пазбягаць. Я тры гады не ем мяса, доўга да гэтага ішоў, але бачу вынік. Яшчэ бацька казаў, што найдаўжэй жылі тые людзі, што елі рыбу — свежую і сушаную, але не мяса. Дзяцей нараджалася ў сям'і па дзесяць, а то і пятнаццаць. А зараз што? Калі хочам захаваць нацыю, трэба над такімі пытаннямі думаць.

Даехалі. Падворак — борці, борці, борці. З дуба, сасны, зрэдку — з ліпы ці з вярбы. Дзе вы яшчэ ўбачыце калекцыю з 55 калод, у трых з іх жывуць пчолы? Борці розныя — як па фармаце, так і па памерах. Ёсць нават калода-човен. Кажа Мікалай, што развядзенне пчол у штучных дуплах дрэў ужо стала гісторыяй. Сыходзіць у мінулае і калоднае пчалярства.

Нядаўна польскі прафесар і вандроўнік Кшыштаф Хейке выдаў кнігу пра бортнікаў

Фота Пятра Кур'яна і Валянціны Казловіч

з Палесся, прывёз і паказаў у розных гарадах выставу, сярод герояў — Качановічы.

Рарытэтныя пчаліныя вуллі дапаўняюць больш звыклых рэчы — скрыні, газавыя лямпы, старая лодка, конная малатарня...

Збіраць вясковы посуд, прылады працы, прадметы побыту, адзенне Мікалай пачаў гадоў дваццаць таму. Сёння дзедаўская сядзіба (дзе потым жылі яго бацькі і сам ён вырас) ператварылася ў паўнаватасны музей пад адкрытым небам. Музей з незвычайнымі экспанатамі.

Сустрэкае ў Качановічах нас 90-гадовая Марыя Міхайлаўна, маці Мікалая:

— Некалі з Качановічаў мы на цеплаходах шмат куды дабіраліся — «Ракета» хадзіла, «Зарніца», «Віцебск». А зараз толькі «Белая Русь». Толькі турысты...

Нягледзячы на ўзрост, мае руплівае гаспадыня агарод, запрашае мяне паглядзець на памідоры і цыбулю:

— Адною рукою трымаюся за кульбаку, другой рву зямлю.

Прэцкія арэхі, яблыні, групы, персікі, ружы, геаргіны — меданосаў на падворку хапае.

— А можа і мёд дапамагаеце сыну качаць? — пытаюся.

— Не. Рамкі з вулляў ніколі не даставала, не даводзілася, але рой у вулей загнаць — простая справа. Мёд люблю і гаваю з ім стравы. Раней на саракавы дзень ад Вялікадня пякла пшанічныя булчкі ў выглядзе птушак і мазала духмяным мёдам з борцей.

ПА ТЭМЕ

Першая згадка пра Качановічы адносіцца да 1552 года, калі па загаду каралевы Боны былі зафіксаваны павіннасці жыхароў вёскі. Радавое гняздо шляхецкага роду Качановічскага герба «Астоля». Напачатку XX стагоддзя 33 гаспадаркі мелі 271,5 дзесяціны зямлі. Да вайны ў Качановічах была царква Параскевы Пятніцы, якую потым зачынілі, а ў пачатку шасцідзясятых мінулага стагоддзя разбурылі. Зараз намаганнямі выхадцаў з вёскі і мясцовых жыхароў пабудавана капліца непасрэдна ад таго месца. Некаторыя са страчаных пабудоў вядомыя па малюнках Язэпа Драздовіча, які бываў і маляваў у Качановічах.

Пра сакрэт даўгаліцця не пытаюся ў Марыі Міхайлаўны, бо ведаю, што адкажа: мёд.

— Дзень працы на пасецы не ўваходзіць у пражытыя дні, — гэта па філасофіі Качановіскага.

А ці не так? Глядзіш на яго і разумеш: штосьці ў гэтым ёсць, бо на выгляд пчаляру ніяк не 65! Род Качановічска моцны духам і цела. Мікалай нават выдаў брашуру «Азбука актыўнага даўгаліцця» з уласнымі рэцэптамі здароўя.

Мікалай паказвае мне даваенныя фотаздымкі і дае вышытае на тканіне генеалагічнае дрэва:

— Захапіўся гісторыяй роду. Сёння тут каля двухсот імянаў. Больш за ўсё праісаныя чатыры верхніх пакаленняў. Ёсць звесткі, што прозвішча Качановічска ў звязку з палескімі землямі згадваўся ў летапісах XIV стагоддзя і раней.

Яшчэ адна варта ўвагі ініцыятыва Мікалая па ўвекавечанні памяці аб родным краі — пленэры ў вёсцы Качановічы. Мясцовыя мастакі не аднойчы збіраліся з мальбертамі і эцюднікамі на падворку Качановічска (дарэчы, аграсядзіба заведца «Палескі бортнік»).

Якія яшчэ планы ў Мікалая? Ён расказвае мне пра іх за духмяным чаем з зелкамі з матулінага агарода і мёдам, а Марыя Міхайлаўна глядзіць на сына з гонарам:

— Добрых дзяцей я выхавала, унукаў і праўнукаў дачакалася. Жыццё пражыла нездарма.

Валянціна Казловіч, kozlovich@sb.by